

הלכות ברכות סימן נג

ה טור ו הלוי כ"ד
יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע אֶפְלוּ (י) (טז) בְּיָלְדוֹתָו, וְשִׁיחֵיהָ עִנּוּ וּמְרָצָה (יז) לְעַם, וַיֵּשׁ לוֹ נְעִימָה וְקוּלוּ עָרֹב, (יח) וְרָגִיל לְקָרוֹת תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים: ה' הָאֵם אֵין מוֹצֵאִין מִי שִׁיחֵיהָ בּוֹ כָּל הַמִּדּוֹת הָאֵלֹה, יִבְחָרוּ הַטּוֹב שֶׁבְּצַבּוֹר בְּתַקְוָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים: הגה ואם היה כאן עם הארץ וכן וקולו נעים והקם הפצים בו, וכן י"ג שנה המבין מה שאומר ואין קולו נעים, הקטן (יט) הוא קודם (מרכי ספ"ק דחולין). מי שעבר עברה בשוגג כגון שהגיד הנפש בשגגה וחסרו בתשובה, (כ) מתר להיות שליח-צבור, אבל אם (כא) עשה במזיד לא, (כב) *דמקל מקום יצא עליו שם רע קדם (ט) התשובה (תשובת א"י)²⁶ בכנסת ברכות: ו *אין ממצין אלא מי שנתמלא זקנו, מפני פבוד (* צ"ל בהלכות

באר היטב

והא טפש וסכל אלא שיהא יוכל לדבר בעסקי הקהל כפי שצריך, ורש"ל: (י) **בְּיָלְדוֹתָו**. בתשובת הרא"ם סי' פח דבש"ץ דעלמא שאינו ש"ץ בתענית א"צ שיהא פרקו נאה, אלא כל שעבשו יש לו מעשים טובים אע"פ שבילדותו יצא עליו שם רע ואפלו עבר עבודת כוכבים כיון ששב בתשובה ראוי להיות ש"ץ קבוע, וכ"כ הר"ש"ן ח"ב סימן קז והרא"ם ששון סי' קנ"ו. ומהרש"ל בתשובה סי' כ הסכים ג"כ דדוקא בתעניות ובמעמדות אבל בשאר ימים אפלו בקבע כל שאינו רשע ושהוא מרצה לעם וקולו ערב ורגיל לקרות ממנו לש"ץ, וכן העלה להלכה המחבר וד"א ה"רן דלש"ץ דעלמא לא בעינן פרקו נאה, וכל שראינו ששב בתשובה ראוי קרנין בה וכ"כ רב האחרונים, וע' הר"ש הלוי חלק י"ד סימן כח, וכך העלה הע"ת. ומס' ג"ל דאם הוציאו הציבור תענית אע"פ שאין עכשו תענית צבור מ"מ לא יתפלא ש"ץ פנה וק"ו ברה"י וכו"מ ע"ש. עוד העלה הע"ת דגם המחבר לא התמיר במה שפסק שלא יצא עליו שם רע בילדותו הינו שלא למנותו לתחלה, אבל להעבירו ולסלקו אחר שהחזיק ש"ץ אין לנו להתמיר וכ"כ המ"א ובתשובת הראנ"ח ח"ב סי' מב ועין סעיף כה. וכתב עוד שם דאם יצא עליו שם רע עתה והוא קלא דלא פסיק, אפלו יחיד יוכל למחות להעבירו; וכל שכבר העבירוהו ועמד כך ימים ושנים בהסקמת הקהל ורואים למנותו, הוי עכשו כחללת קבלה

ואפלו מעוט יכולין לעכב; ואם המוחים הם הפנהיגים הוי כאלו מוחים כל הקהל, אם לא במקום שיש בוורים ויש תקנה שלא לשנות גזרתם אז אינו מועיל מחאת הפרנסים, מ"א בשם מ"ן ע"ש ובכנה"ג. ובתשובת חב"ט השני סי' ע"ה כ' כיון שהמיר חתו לעבודת כוכבים יש להעבירו, אבל בהנזמה שהזמין להמיר לעבודת כוכבים ולא המיר מרצונו וחסרו בתשובה מעליא וקבר קבלוהו עליהם לש"ץ אין להורירו ע"ש, ועין בחות יאיר סי' קע"ו ובשער אפרים סי' לא ובעדות ביהוסף סי' כז. ולכ"ע אם עבר באנס ושב בתשובה מתר אפלו לכחלתו וכו"כ המ"א. ש"ץ שצא פעמים רבות טרפה מתחת ידו מסלקין אותו מש"ץ, מ"צ ח"ב סי' עה. טוב לחזר אחר ש"ץ בן צדיק, כי אינו דומה תפלת צדיק בן צדיק וכו', בי"ח רש"ל, וט"ו סי"ג ג חולק וכו' דיש לקרב לאותו שאינו נחטף, לקרב את הרחוקים לשכינה, דרש"ל וקמ"א לבא בעי ותהיה תפלתו נשמעת יותר מצדיק בן צדיק ע"ש. מי ששפלו ודעותיו מתר להיות ש"ץ, שררה הקב"ה להשפיש בכלים שבורים דבתי לב נשבר וגו', רש"ל פ"ק דחולין. והמ"א סי"ג ח חולק עליו וכו' דיש לזהר בש"ץ שלא להיות בעל-מוסר ועוד הקרבוהו נא לפתחהו (ובס' אליהו רבה הביא פנה ראיות דמתר להיות ש"ץ בעל-מוסר ע"ש: (D) **הַתְּשׁוּבָה**. עמ"ש בס"ק שפני זה. א' שהכה אשתו בעין והתה מעברת ולא המיש' ער שפחה ונכר שפאותה הפאה

משנה ברורה

לנו, כיון שלא נשמע עליו עתה מאומה. מיהו, כשיצא עליו עתה שם רע והוא קלא דלא פסיק, אפלו יחיד מוחה עליו להעבירו (כה"ג בשם ראב"ח). ועין לקמן בסעיף כה בבאור הלכה מה שכתבנו בזה. ואפלו אם נתברר בעדים שחטא, אם עשה תשובה אין מעבירין אותו לכלי עלמא²⁵: (טז) **בְּיָלְדוֹתָו**. אפלו נתברר לנו (טז) שעשה אז תשובה על זה הענין, אפלו הכי אין למנותו לכחלתה לשליח-צבור. שליח-צבור שכבר העבירוהו ועמד כך ימים ושנים בהסקמת הקהל, ורואים עכשו למנותו, (ח) הוי כחללת קבלה ואפלו מעוט יכולים למחות. אם המוחים הם הפנהיגים, הוי כאלו מוחים כל הקהל, אם לא במקום שיש בוורים ויש תקנה שלא לשנות גזרתם, אז אין מועיל מחאת הפרנסים: (יז) **לְעַם**. כתב בתשובת מהר"מ מינץ: (יט) **יָהָר הַחַזָּן** אם יש ריב וקטטה בין שני בעלי-בתים, שיהא בשוב ואל תעשה, הן בדבור הן במעשה הן בגלוי הן בסתר, וכל-שכן אם יש צדק ריב עם אדם אחר שאינו מהעיר עם בעל-בית, שיהא בשוב ואל תעשה, ואפלו אם אותו האדם הוא מחתנו או קרוב שלו. ואם יש לו שום קטש ואיכה עם אחד מהקהל, או צריך להעמיד את הדבר לפני הרב או הקהל לפשר ולעשות ככל אשר נראה להם נכון; ואם יש חסרון ומניעה מצד שכנגדו, אז הוא נקי ומה יש לו לעשות²⁶: (יח) **וְרָגִיל לְקָרוֹת**. כפי שיהיו הפסוקים המעורבים בתוך התפלה סדורים בפיו²⁷; גם אם אינו רגיל לקרות הוא בכלל "מסיר אָזְנוֹ מִשְׁמַע תּוֹרָה גַם תִּפְלְתוּ תוֹעֵבָה" [א"ר]. כתב בפרי"מגדים: בסימן תקפ"א סעיף א איתא דבראש-השנה יום-הקפורים בעינן שיהא נשוי²⁸; וכן שלשים²⁹, ומשמע בשאר ימות השנה אפלו אינו נשוי; מכל מקום נראה לי דנשוי (יט) קודם לבחור³⁰, ואפלו אם נתמלא זקנו: **ה' (יט) הוא קודם**. אפלו להיות שליח-צבור (כ) קבוע, כל שהוא י"ג שנה והביא שתי שערות: (כ) **מתר להיות**. דלא מקרי אין פרקו נאה אלא דוקא שהיה מועד לעשות דברים שאינן מהנזנים, אבל מי שקא לידו שגגת מעשה ומתחרט, הרי זה צדיק גמור לכל דבריו ומתר למנותו (כא) **כחלתה לשליח-צבור: (כא) עשה במזיד**. לאו דוקא הרג, דהוא הדין שאר עברות, וכן לדלעיל בסעיף ד, דבעינן שלא יצא עליו שם רע אפלו מילדותו, וכן כתב בכל-בו בפירושו [א"ר]: (כב) **דמקל מקום יצא וכו'**. עין במגן אברהם בשם שהביא הנב"ה פוסקים דאפלו במזיד, כל ששב שרי להיות שליח-צבור קבוע, דדוקא לענין תענית-צבור שצ"ל שלא יצא עליו שם רע אפלו מילדותו, אבל להיות שליח-צבור קבוע בשאר ימות השנה מתר למנותו אפלו לכחלתה³¹, כל ששב בתשובה, וכהו הביא הפרי"מגדים בשם אליהו רבה להלכה. וכתב באליהו רבה, דבתימים נוראים על-כל-פנים יש להחמיר לדון קדין תעניות, דהקאמת אפלו בשאר ימות השנה יש בזה הרבה דעות בין הפוסקים, עין בכנסת הגדולה ובבאור הגר"א; וכל זה הינו שלא למנותו לכחלתה, אבל אין מסלקין אותו לכלי עלמא אם שב בתשובה. שליח-צבור שהוציא פעמים רבות טרפות מתחת ידו (כג) מסלקין אותו מש"ץ, דשוב דינינן

באור הלכה

פסוקי דזמרה והלך ועשה צרכיו, נוטל דיו ויגמרו הפרק של פסוקי דזמרה ויברך אשר יצו ויניח השלית ולא יברך עליו, וכמו שנתבאר בסימן ח סעיף יד ובמשנה ברורה שם, ויניח התפלין ויברך עליהן, וזכינו שאינו רשאי לילך בכ"ח-הכסא בתפלין אדתיא לה הרבה השאנו, וכמו שנתבאר לעיל בסימן כה במשנה ברורה שיהא קטן מו: *** דמקל מקום יצא עליו שם רע**. עין במשנה ברורה כמה שכתבנו בשם המגן-אברהם ואל"ה רבה בזה וסחמתי בדבריהם, אף דיש עוד הרבה פוסקים דסוכרין דדין שלא יצא עליו שם רע הוא אפלו בכל השנה, כדמשמע בכנסת הגדולה וכו' יותר מזה בבאור הגר"א, מכל מקום סחמתי כמותם, משום דדין זה דהרמ"א דסוכר דבפעם אחת שעובר אדם עברה במזיד אף ששב מקרי שצ"ל עליו שם רע גם-כן אינו מתברר, דכבר הקשה עליו המגן-אברהם, וכן משמע שסוכר הגר"א בבאורו ע"ש, וכן משמע מתשובת אור זרוע גופא להמעין בו, ודברי הרמ"א הוא דעת עצמו וולפלא שהדפיסו בפנים בשם תשובת אור זרוע מה שכתוב שם בהקד לענין מזיד ע"ש או אולי מצא באיזה פוסק: * **אין ממצין אלא מי וכו', אבל באקראי וכו'**. עין בהלכות גדולות בהלכות צרכי צבור, ומזה נובע דברי הרמב"ם פרק ח מהלכות תפלה שמתקן בין פריסת שמע לירידת

שער הצינין

(טו) אליהו רבה: (פ') מגן-אברהם: (יט) הובא באליהו רבה: (יט) ונראה לי דוקא אם הנשוי הוא גם-כן נתמלא זקנו, דזה הוא דינא דגמרא, ולידת הרבה פוסקים ראשונים אפלו באקראי אינו יכול לירד: (כ) פרי"מגדים ולבוש בסעיף ז: (כא) מוכח מפנה אחרונים וכן איתא באור זרוע: (כב) מגן-אברהם:

הַלְבוּת פְּרָבוֹת סִימָן נג

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טו]

אם עָשָׂה תְּשׁוּבָה אֵין מְעַבְרִין אוֹתוֹ לְכָלֵי עֲלָמָא⁽²⁵⁾.

(25) ואף אם ישבע שלא יחטא עוד, כתב להלן (ס"ק עד) שלא מועיל בלא שיחזור בתשובה, כיון שבלאו הכי מושבע ועומד מזה סיני שלא יחטא, אלא צריך שישוב בתשובה שלימה בלי ערמה ומרמה.

[משנ"ב ס"ק יז]

וְאִם לֹשׁ לוֹ שׁוּם קָטָן וְאִיבָה עִם אֶתְד מִתְקַהֵל וְכוּ', וְיָמָּה יֵשׁ לוֹ לְעִשׂוֹתָם⁽²⁶⁾.

(26) ולענין שליח ציבור שיש מי שהוא שונאו, כתב להלן (ס"ק נו) שמחויב השי"ץ לומר לו בפירוש שיסיר את הקנאה מליבו ויוציאו בתפילה.

[משנ"ב ס"ק יח]

קְדֵי שִׁיחֵי הַפְּסוּקִים הַמְעַרְבִים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה סְדוּרִים בְּפִי⁽²⁷⁾.

(27) ואם רגיל להתפלל בנוסח אחר מהציבור, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' לא אות ג) וכן הורה הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"ה סי"ט וברבר הלכה אות לא) שבתפילת לחש יכול להתפלל כפי הנוסח שרגיל בו, אך בחזרת השי"ץ יתפלל בנוסח הציבור, והוסיף, שבעת תפילתו בלחש מתוך סידור יתן ליבו לכל השינויים שיש ביניהם. וכן דעת הגר"ש אלישיב (שבות יצחק דיני נר שבת עמ' רמה) והגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"ו עמ' כג) שבתפילת לחש יכול להתפלל כפי הנוסח שרגיל בו, אך בחזרת השי"ץ יתפלל בנוסח הציבור. והוסיף הגר"ש וואזנר (שם), שכל זה בתנאי שמכיר ויודע שלא יטעה בתפילתו, וכן הובאה עדות מהחפץ חיים (דרך שיחה ח"א עמ' תקלג). מאידך, בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' כט וח"ד סי' לג) כתב שאף בתפילת לחש עליו להתפלל בנוסח הציבור, משום שהטעם לתפילת הלחש של השי"ץ הוא כדי להסדיר את תפילתו. וראה מה שכתבנו בזה לקמן סי' סח ס"ק ד וסי' ק ס"ק א.

[משנ"ב שם]

דְּבָרָא שֶׁהִשְׁנָה יוֹם־הַפְּעוּרִים בְּעֵינָן שִׁיחָא נְשׂוּיָא⁽²⁸⁾ וְכֵן לְשֵׁשִׁים⁽²⁹⁾ וכו', מְקַל מְקוּם נְרָאָה לִי דְנִשְׂוִי קוֹדֵם לְבַחְרוּ⁽³⁰⁾.

(28) ובטעם הדבר, כתב לקמן (שם ס"ק יג) כיון שהוא דומה לכהן גדול שהיו מכינים לו אשה אחרת, ושתהיה לו אשה לשומרו מן החטא.

ואם היה נשוי והתאלמן, כתבו המטה אפרים (שם סכ"ז) והשערי תשובה (שם ס"ק ז) והבאר היטב (ס"ק לה) שיכול להמשיך להיות ש"ץ. והוסיף המטה אפרים שגם אם מינהו בהיותו אלמן וכבר החזיק בזה כמה שנים, אין לסלקו.

(29) ובטעם הדבר כתב לקמן (שם ס"ק יב) שבגיל שלשים בן לוי היה ראוי לעבוד, ותפילה היא כנגד עבודה, ועוד, שאו ליבו נשבר ונדכה.

ואם לא נמצא בבית הכנסת אדם בגיל זה שיכול להיות ש"ץ, כתב המטה אפרים (שם סכ"ז) שראוי שעל כל פנים יהיה בן עשרים וחמש שנים, וכן משמע בשעה"צ שם (ס"ק כב, וראה שם ס"ק כא).

ואם מודמנים שנים להיות שליח ציבור, אחד שהוא בן תורה וירא חטא ואין לו אלו הפרטים, והאחר הוא איש פשוט והוא נשוי ויותר מבן שלשים, כתב במשנ"ב לקמן (שם ס"ק יג) שפשוט שהבן תורה קודם.

ואם יש שני אנשים שיכולים להיות שליחי ציבור, אחד מהם נשוי וגילו פחות משלשים, והשני בן שלשים אך אינו נשוי, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' סו אות ב) שהנשוי קודם אף שאינו בן שלשים, משום שמעלת הנשוי מבואר טעמה בהלכה, מה שאין כן גיל שלשים שכל הטעם בזה הוא משום שמצינו שהלויים התחילו לעבוד בגיל זה.

(30) ולענין למנות שליח ציבור שלא בקביעות, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' יט) שאין עדיפות לנשוי, כיון שהנשוי קודם רק לענין שליח צבור קבוע [ויש לדון בדבריו מלשון השעה"צ ס"ק יט]. עוד כתב שם, שבמקום שנתרבו הבחורים וחסרים בעלי תפילה אין להקפיד למנותו אפילו בקביעות.

[משנ"ב ס"ק כב]

מִתְרַ לְמִנּוּתוֹ אֶפְלוּ לְבַתְּחִלָּה⁽³¹⁾.

(31) ולהלן (ס"ק עט) סתם כדעת הרמ"א כאן שאם עבר עבירה במזיד אין למנותו אפילו אם עשה תשובה, וצ"ע לעיין במה שכתב כאן.

ולענין בעלי תשובה שבדורנו, דעת הגר"ש וואזנר (צהר ח"ב עמ' קכד) שכל הדיון בפוסקים הוא באנשים שומרי תורה ומצוות, אלא שיצא עליהם שם רע בילדותם, אבל אלו שהיו רחוקים משמירת תורה ומצוות ושבו בתשובה אל ה' ונעשו שומרי תורה ומצוות וניכרת כשרות מעשיהם, נחשבים כבני אדם חרשים וכפנים חדרות שבאו לכאן, ויכולים לשמש כש"ץ.

המשך מעמוד קודם

בזמננו נחשבים קצת כתינות שנסבו בין הנכרים, ולכן כיון שבזמננו הרבה פורצי גדר ומחללים את השבת, יש אנשים שחושבים שאין זו עבירה כל כך גדולה ואין מקפידים לעשותו בצנעה, ואף כשעושים כן בפרהסיא נחשב כמו שעושים בצנעה, וכן כתב הגר"י הענקין (כתבי הגר"י הענקין ח"ב סי' ח).

עוד בפרטי דין 'תינות שנסבו' בזמננו, ראה לקמן סי' נה ס"ק מו וסי' תקיב ס"ק ב שנכתבו כל פרטי נדון זה באריכות.

כתב להלן (ס"ק עו) שאף שאין מסלקים אותו, יש לחוש לקול ולהושיב בית דין על זה.

ומחללי שבת האם מותר למנותם לשי"ץ, כתבו בשו"ת דברי מלכיאלי (ח"ו סי' יא אות ב) ובשו"ת זכרון יהודה (גרינוואלד, ח"א סי' ו) שאין למנותם לשי"ץ. ובשו"ת מלמד להועיל (א"ח סי' כט) כתב שהמקילים בזה אף במחלל שבת בפרהסיא יתכן שסמכו על מה שכתב בשו"ת בנין ציון (החדשות, ח"ב סי' כג) שמחללי שבת

הלכות ברכות סימן נג

פב באור הגולה

ז תשובת הרא"ש
 כלל ד ח נשכ"א
 והשו"ת
 הרמ"ש כלל ד
 ט בית יוסף מהברי
 הרמב"ם פ"ק טו
 מהלכות תפלה
 והכנסת סופרים פ"ק
 יד י שם בספנת
 סופרים כ בית יוסף
 ע"פ תשובת
 הרשב"א בשם
 הראב"ד ל תשובת
 הרשב"א

(ט) (כג) הצבור, *אָבֵל (כד) באַקראי (כה) מִשֶּׁהביא (י) [ח] שְׂמֵי שַׁעֲרוֹת *ויכל לִירֵד לַפְּנֵי הַמִּכָּה, וּבִכְבֵּד שלא יתמנה מפי הצבור או מפי שליח-צבור הממנה אותו להקל מעליו להתפלל בעדו לעתים (יב) [יב] [כז] ידועים: ז "אם אין שם מי שיוֹדֵעַ להיות שליח-צבור פי אם בן י"ג שנה ויום אחד, מוטב שיהא הוא שליח-צבור משיבטלו מלשמע קדשה וקדוּשָׁה: ח טמי שאינו בעל זקן, כל שנכר בו שהגיע לכלל שנים שראוי להתמלאות זקנו, נתמלא זקנו קרינן בה. הלכך בן עשרים שנה אף-על-פי (כו) שאין לו זקן מְמַיֵּן אותו: הגה וכן אם היה לו זקן אפלו מעט, קרינן בה נתמלא זקנו אם הוא מבן י"ח וזמנא (כו"ב) בשם מ"ס פ"ד (וי"י פ' הקורא עומד): ט (יג) [יג] (כה) סְרִיס, יש אומרים שמתר למנותו אם הוא (כט) בן עשרים: י כ"ג ללמוד זכות על מקומות שנהגים שהקטנים יורדין לפני המכה להתפלל (ל) תפלת ערבית (לא) במוצאי שבתות: הגה ובמקומות שלא נהגו כן אין לקטן לעבר לפני המכה אפלו (לב) בתפלת ערבית: אפלו הגיע לכלל י"ג שנים ביום השבת אין להתפלל ערבית של שבת, (לג) דהרי עדין אין לו י"ג (יג) שנה (מהר"ל): יא (לד) לשליח-צבור שמאריך בתפלתו כדי שישמעו קולו ערב, אם הוא מתקמת ששמה בלבו על שנותו הודאה להשם יתברך

שערי תשובה

בקמח ספרים מראשונים ואחרונים, ותקרא את דבר ה' וישית לבו לזאת: [ח] שְׂמֵי שַׁעֲרוֹת. עבה"ט, ואין זה רק להפלה שהיא דרבנן וכמ"ש לקטן ס"י נה. ובמינים נזכרים נתמלא זקנו בעינו כמבאר בס"ק שאחר זה, וכמ"א ס"ק ט פתח דבסימן תקע"ט משמע זקן מפש בעינו לעיני תענית ולא סגי בנתמלא זקנו ועין ס"י תקנ"א: [ט] ידועים. עבה"ט. ומ"ש וקישט וכי עין בי"ח שכתב שגם זה מקרי קבוע בין שנמנה לכה, ואקראי הוי כשלא נתמנה כל עקר ע"ש ותביאו האי"ר וכתב שכן עקר: [יג] סריס. עבה"ט. וענין בתשובת פא"ה הודור להקמ"ם ו"ל ס"י קט"ו שנשאל בכן ארבעים שלא צמח שער בקינו, והשיב, זה דינו כסריס חמה או מפני חלי אשר סבל אין שערו צומח כו באפן כו פי האיש יכול להיות שיצ"ע כ"ל, וענין

באור הלכה

התפלה³², וכמו שכתב הלח"מ משנה כ"ל: * אָבֵל באַקראי. עין בר"ן (הובא כבי"ן) שכתב ודוקא בשאין שם אלא הוא, וכן איתא בחדושי הרמב"ם, ושאר הראשונים לא הופירו דבר מזה. ולכאורה יש להביא ראיה דהשלח"ת צוהו אין סוכר זה, דאם-כן הלא באפן זה מפר לו גם כן להיות שם שיצ"ע בקבע, כדאימת בסעיף ז דמפר לו להיות שיצ"ע, והינו אפלו בקבע כמו שכתב ה"ח"ש שם, וכן משמע במאמר-מדרכי דבאקראי מפר אפלו ביש אחר. אָבֵל יש לחדות הראיה, דבסעיף ז מיני' כשאנו יודעין לפי ענין המקום שכתב השנה לא יודעין להם שיצ"ע קבוע שנתמלא זקנו, לכן מפר למנות לבן י"ג אפלו לקבוע מה שאין בן בסתמא אין למנותו לקבע כי פן יודעין להם מחר שיצ"ע שנתמלא זקנו: * ויכל לירד וכו'. פתח בפרי-מגדים סימן קלב, דאפלו אם הוא אב"ל לא ירד לפני המכה בקבוע אם לא נתמלא זקנו וכו' עיי"ש. ונראה לי דלענין תפלת ערבית יש להקל אפלו בקבוע, דהא אין מחזירין התפלה רק שאומר קדיש וברכת, ויוצא דעת הרמב"ם שמתחיל בין פריסת שמע לירידה לפני המכה, כמו שכתב הלח"מ משנה דלדעת הרמב"ם אין לחלק בין קבוע לעראי, רק כמו שכתבנו, וכן פתח הפרי חדש והפרי-מגדים וישעו"ת יצחק ל'דעת הרמב"ם, ואחר כך מצאתי שכן גם כן דעת בעל הלכות גדולות, וגם מסתמא מוחלין הצבור

באר היטב

מטה, אין ראוי להיות שיצ"ע, כנה"ג וע"ת. (ט) הצבור. ואין הצבור יכולים למחל על כבודם, ט"ז שכנה"ג ועמ"א: (י) שְׂמֵי שַׁעֲרוֹת. וכל שבת לכלל י"ג אין מודקדין בשערות כמ"ש ס"י נה: (יב) ידועים. דנה הוי קביעות לאותם העתים. ופשוט שאין בכלל זה אם מנוחה הקהל שיהיה הוא מוכן להתפלל באם לפעמים לא יהיה התזון כבה"כ"ג שצ"ע"מ זה להתפלה, אין בזה אסור כלל דאין זה מקרי קבוע כלל כיון שאפשר שלא יבוא לירד ק"ה, ולא אסור בקבוע אלא לעתים ידועים שלאותו עת הוא קבוע בנדאי, ט"ז. וכתב ע"ת והינו נדקא מי שלא נתמלא זקנו אָבֵל מי שהוא פסול לשיצ"ע מחמת עברה אפלו באקראי אינו יכול להיות שיצ"ע, וכ"כ בתשובת מ"צ ח"ב ס"י עה. וה"ה בתענית ובר"ה נפ"י דהינו שצ"ע באינו בו סימני סריס כמ"ש ס"י נה ס"ה. ומהרש"ל בחל"ן ס"י מח כתב שאין למנות סריס: (יג) שנה. פ"י דבמדעינתנו מתפללין ערבית מבע"י והוא לא

משנה ברורה

לה כמזיד. ועין בפרי-מגדים דמסתפק דאפלו בפעם אחת ידונוהו כמזיד. ומקל מקום אם שב בתשובה (כג) אין מסלקין אותו משיצ"ע אפלו אם הוציא פעמים רבות: ו (כג) הצבור. ואין (כד) הצבור יכולים למחל על על כבודם בנה"ג: (כה) באַקראי. כל זה בלא אריות השנה, אָבֵל בתענית ובראש-השנה יו"ם-הפפורים אפלו באקראי (כז) אין מורדין למי שלא נתמלא זקנו³⁵, וגם בזה (כו) אין להקל אפלו על-ידי מחילת הצבור: (כח) מִשֶּׁהביא שְׂמֵי שַׁעֲרוֹת. רוצה לומר, אחר שהגיע ל"ג שנה, דקדם לא מהני השערות. ועין במגן-אברהם שכתב דמסתמא אין צריך לבדוק אחר השערות בזה, דבדבר דרבנן אזילין בתר רבא שמביאין שְׂמֵי שַׁעֲרוֹת באותו הזמן. ועין בפרי-מגדים שכתב דלהרמב"ם דסובר תפלה דאורייתא³⁶ יהיה אסור להשיצ"ע הנה להוציא ידי אתרים בתפלה, עד שגזע בודאי שהביא שְׂמֵי שַׁעֲרוֹת³⁷, עין שם: (כז) ידועים. דנה הוי קביעות לאותם העתים. ואין בכלל זה אם מנוחה הקהל שיהיה הוא מוכן להתפלל אם לפעמים לא יהיה התזון בבית-הכנסת שצ"ע"מ זה להתפלל,

אין בזה אסור כלל, דאין זה מקרי קבוע כיון שאפשר שלא יבוא לירד ק"ה, ולא אסור בקבוע אלא לעתים ידועים שבאותו העת הוא קבוע בודאי [ט"ז]. ופי"ה ואלהי רבה חולקין, דגם זה מקרי קבוע, ולא מקרי אקראי אלא בשלא נתמנה כל עקר: ח (כו) שאין לו זקן. ולפי גרסת הגר"א במסכת סופרים פ"ק יד, עין שם, יהיה פלוי דין זה בדין מגוי הסריס המבאר בסעיף ט: ט (כח) סריס. דהינו שצ"ע בו סימני סריס, דאי לאו הכי כיון שלא הביא שְׂמֵי שַׁעֲרוֹת אמרינן עדן הוא אקראי³⁸, כמו שכתב סימן נה סעיף ה, עין שם במשנה ברורה. ומהרש"ל בחל"ן סימן מה פתח שאין למנות סריס, דגנאי הוא לצבור³⁹. (כט) בן עשרים. דקדם אפלו נראו בו סימני סריס, בלאו הכי לא יוכל להיות שיצ"ע אפלו באקראי, דעדן הוא קטן: י (ל) תפלת ערבית. לפי שאין מוציאין את הרבים יד יד⁴⁰, שהרי אינן מחזירין את התפלה, רק שאומרים ברכו וקדיש: ועוד טעמים אחרים עין בבית-יוסף. וכל זה נדחק (כז) רק לקדם המנהג, אָבֵל הוא בעצמו סוכר דאין נכון לכתחלה לעשות בן: (לא) במוצאי שבתות. (כמ) הוא הדין ערבית דחל, אלא שהמנהג שנהגו באותן המקומות היה במוצאי שבתות: (לב) בתפלת ערבית. משום "ברכוכ" שבה. והוא הדין (כט) שלא יפרס על שמע למי שלא שמע "ברכוכ" בשקית, דבאמת "ברכוכ" נמי מצוה על כל הצבור לשמען שחירת ערבית, וקטן שאין חזב אינו מוציאם בנה"ג: (לג) דהרי עדין. רוצה לומר, במקומות שנהגין להתפלל של שבת בערב-שבת מעבדו יום משום תוספת שבת, מכל מקום הרי עדין לא נשלמו לו י"ג שנה עד ליל-שבת, שחוספת שבת אינו מועיל לענין שנות ימי הנצור: אָבֵל (ל) אם מתפלל בלילה ערבית אחר צאת הנכרכים, מתר לירד לפני המכה. ומה שאמר בכל מקום י"ג שנה ויום אחד, לא שצריך יום אחד יותר, אלא רוצה לומר שצריך י"ג שנים שלמות מיום אל יום, לאפוקי חסרון מקצת שעות, הלכך מיד בתחלת לילה נתמלאו שנותיו והני גדול⁴². ואפלו נולד ביום ראש-השנה קדם בין השמשות, (לג) נעשה ברי-מצוה בתחלת ליל-ראש-השנה של שנת י"ד⁴³: יא (לד) לשליח-צבור. מי שיש לו קול נעים יבין להקדוש-ברוך-הוא ולא שאר הננות. ואם רקק, וקנח פיו

שער הציצית